

*І.С. Хоронжевська, Т.А. Сергесва, Г.А. Мартинюк, В.О. Мороз,
О.О. Романчук, О.В. Воробей, Ю.М. Герасимчук*

ВИВЧЕННЯ ШИРОТИ ПОШИРЕННЯ ГЕПАТИТУ С СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ДУ «Рівненський обласний лабораторний центр МОЗ України»,
м. Рівне, Україна

Вступ. Вивчення широти поширення гепатиту С є важливим етапом епідеміологічного нагляду за цією інфекцією на регіональному рівні.

Матеріали і методи. Аналізували захворюваність гострим та хронічним гепатитом С (ГГС, ХГС) шляхом вивчення форм первинної облікової медичної документації (починаючи з 1993 року) та статистичних форм обліку хворих на ГГС (за 2003 – 2016 роки) та ХГС (за 2010 – 2016 роки) регіону. Серологічні дослідження проводили у вірусологічній лабораторії ДУ «Рівненський обласний лабораторний центр МОЗ України» (n = 7147, в тому числі 240 безоплатних донорів, 100 кадрових донорів, 187 вагітних, 3451 чоловік здорового населення, 281 дітей інтернатів, 263 контактних в осередках ГС, 2284 медичних працівників та інші) методом твердофазного імуноферментного аналізу (ІФА) за допомогою апаратури для проведення ІФА (фотометра імуноферментного SUNRISE фірми TECAN, термошейкер PST-60HL-4 фірми BIOSAN апарату для відмивання планшет PW-40 Plate Washer / PW40 фірми Bio Rad) з використанням тест-систем «ІФА-анти-НСV», «Рекомбі Бест анти-ВГС» «Діа Проф Мед анти-НСV» (НВК «Діапроф-Мед», Україна).

Результати спостереження показали, що з 2003 р. (початку офіційної реєстрації ГГС в країні) по 2016 р. показники захворюваності на ГГС в Рівненській області були низькими і коливалися від $1,2^0/0000$ (у 2003 р.) до $0,96^0/0000$ (у 2010 р.) та $0,78^0/0000$ (у 2016 р.). Середній багаторічний рівень захворюваності в області склав $0,99^0/0000$, що було в 1,87 рази менше загальноукраїнського показника ($1,85^0/0000$). При цьому рівень захворюваності ГГС в м. Рівне був достовірно вищий (середньорічний

показник склав $1,97^0/0000$ проти $0,99^0/0000$ в цілому по області): Якщо у 1994 році показник захворюваності на ГГС в м. Рівне становив $1,6^0/0000$ (по області $0,35^0/0000$), то в 2001 році захворюваність на ГГС в місті Рівне і області виросла відповідно в 5,3 і 4,5 рази і досягла $8,5^0/0000$ і $1,6^0/0000$ відповідно. Такий ріст захворюваності цей період, на наш погляд, був пов'язаний, як з покращенням лабораторної діагностики ГС з використанням більш удосконалених тест-систем, так і з реальним посиленням інтенсивності епідемічного процесу цієї інфекції на фоні значного збільшення кількості осіб, які вживали наркотичні речовини, в тому числі внутрішньовенно. Якщо у 1994 році в м. Рівне було зареєстровано 284 хворих на наркоманії, то в 2001 році ця кількість збільшилась в 2,17 рази і склала 615 осіб.

В загальній структурі гострих гепатитів питома вага ГГС зростала з 0,95% у 2003 р. до 25,3% у 2012 р. з подальшим зниженням до 6,8% у 2016 р., що було пов'язано із значним зменшенням питомої ваги гепатиту А у 2012 році до 17,8% і в подальшому до зростання цього показника до 69,9% у 2016 році. У віковій структурі хворих на ГГС переважали особи 20-29 років і не було зареєстровано випадків цієї інфекції серед дітей до 14 років. Разом з тим, в останні роки значно зменшилася питома вага хворих у віці 15-19 років, майже вдвічі скоротилася частка захворілих в результаті внутрішньовенного введення психоактивних препаратів, в той же час зросла питома вага хворих, у яких мали місце статевий шлях зараження і внутрішньолікарняне інфікування при відсутності випадків післятрансфузійного гепатиту С; у 4,5% хворих на ГГС зараження було пов'язано з нанесенням татуювань і пірсингу, а у 24,0-40,8% хворих в різні роки не були встановлені шляхи інфікування.

Захворюваність на вперше виявлений ХГС ($8,17^0/0000$), офіційна реєстрація якого в Україні була розпочата в 2010 р., в цей рік в 8,5 разів перевищувала захворюваність на ГГС. В подальшому це співвідношення зросло і у 2016 році склало 16,9 рази. В етіологічній структурі хворих на хронічні гепатити мало місце значне переважання питомої ваги ХГС, частка якого більше як в 5 раз перевищувала питому вагу хронічного гепатиту В. Середній багаторічний рівень захворюваності на ХГС в області склав $8,68^0/0000$, що було в 1,42 рази менше загальноукраїнського показника ($12,25^0/0000$). Захворюваність на ХГС має чітку тенденцію до зростання. У 2016 році захворюваність на ХГС у Рівненській області зросла порівняно з 2010 роком в 1,6 рази і склала $13,19^0/0000$. В Україні цей показник зріс в 1,4 рази – з $9,6^0/0000$ у 2010 році до $13,69^0/0000$ у 2016 році. Аналогічні тенденції поширення гострого і хронічного гепатиту С відмічені в сусідніх Волинській, Львівській, Тернопільській, Житомирській, Хмельницькій областях.

Відмічене в останні роки збільшення частоти виявлення антитіл до

вірусу гепатиту С серед населення області. Найбільш часто їх визначали в старших вікових групах: $(0,47 \pm 0,33)\%$ у осіб 15-19 років і $(3,77 \pm 1,85)\%$ – 40-49 років. Частота виявлення антитіл до ВГС серед медичних працівників склала $(3,89 \pm 0,4)\%$ і коливалася серед різних професійних груп медичних працівників від 2,96% серед санітарок до 4,12% – у медичних сестер (у лікарів цей показник склав 3,13%). Частка серопозитивних осіб серед різних груп населення склала: $(2,5 \pm 1,01)\%$ – серед первинних донорів крові, $(3,21 \pm 1,29)\%$ – вагітних, і значно переважала серед пацієнтів відділення гематології – $(18,18 \pm 6,82)\%$, пацієнтів наркологічних стаціонарів – $(52,15 \pm 3,66)\%$, хворих дерматовенерологічного профілю – $(8,13 \pm 2,46)\%$, ВІЛ-позитивних осіб – $(65,06 \pm 2,34)\%$. Показана значна частота виявлення РНК вірусу ГС у серопозитивних осіб, яка коливалася в широких межах: $(54,74 \pm 5,11)\%$ – у медичних працівників, $(54,51 \pm 3,05)\%$ – серед осіб, обстежених на догоспітальному етапі, $(84,73 \pm 2,52)\%$ – у пацієнтів гепатологічного центру.

Висновок. Вивчення особливостей епідемічного процесу гепатиту С на місцевому рівні є стратегічною інформацією для прийняття заходів у відповідь, з метою до 2030 року домогтися елімінації вірусного гепатиту як загрози громадському здоров'ю.